

ситуацию с обучением переводу с европейских языков на русский/казахский языки, станет очевидным, что проблема эта является достаточно острой: при обучении переводу с английского/немецкого/французского языка будущий переводчик уже обладает базовыми компетенциями в сфере изучаемого иностранного языка (переквизитом в данном случае может считаться школьный курс иностранного языка), в то время как в случае с арабским языком такого переквизита нет.

В качестве второй проблемы мы можем обозначить отсутствие комплексного подхода к изучению перевода с арабского языка на русский/казахский языки, отсутствие системности в изучении проблем, которые на самом деле являются весьма актуальными. Так, в сфере переводоведения в рамках указанной триады языков в Казахстане осуществляется мало научных исследований; в числе работ, выполненных в последнее время и посвященных этому направлению перевода, мы можем назвать диссертационное исследование А.А. Мустафаевой «Современная арабская терминология: формирование и проблемы перевода (на материале терминологии информатики)» (Алматы, 2011), а также другие работы данного автора, такие, как «Лингвистические проблемы перевода арабских терминов», «К вопросу об изучении истории арабской терминологии» и пр., а также работы К.А. Кыдырбаева (диссертационное исследование «Научно-теоретические основы транслитерации казахских онимов на арабский язык» и пр.) Но эти исследования, достоинства которых неоспоримы, посвящены отдельным аспектам перевода с арабского языка на русский/казахский языки, и поэтому не формируют целостного, системного подхода к проблемам формирования переводческих компетенций в рамках данной языковой триады. Таким образом, необходимо выработать *систему требований* к подготовке переводчиков с арабского языка на казахский/русский языки и наоборот, поскольку существует целый ряд отличий в переводческих стратегиях и даже в сфере требований к поведению переводчиков. Следовательно, для их подготовки вряд ли возможно использовать материалы, которые успешно «работают» в процессе тренинга переводчиков, чья деятельность впоследствии будет связана с одним из европейских языков (или несколькими европейскими языками), с одной стороны, и русским/казахским языками – с другой.

Одной из важнейших проблем формирования переводческих компетенций в сфере перевода с арабского языка на русский/казахский языки является учет культурного фактора, культурного контекста. Для сравнения укажем, что даже изучение языков, которое предшествует формированию переводческих умений, в европейских странах проводится следующим образом: «на кафедрах семитских языков Европы арабский язык является основным изучаемым языком. Вместе с тем изучаются другие семитские языки, в первую очередь это аккадский, арамейский, иврит, угаритский, финикийский, южноаравийский, эфиопский. На кафедрах исламоведения университетов Европы, а также на кафедрах, изучающих Средний Восток Америки арабский язык является основным языком в изучении исламского мира. Наряду с ним также преподаются турецкий и персидский языки, изучается культура и история исламских стран. **Кафедры, изучающие арабский язык и арабскую культуру, существуют в большинстве стран мира и имеют много студентов.** Они имеют различные названия: кафедра арабского языка и литературы, кафедра арабистики, кафедра арабской филологии и исламоведения. Все они занимаются изучением арабского языка, большинство из них занимается изучением арабской литературы, и каждая из них отличается от другой своими методами изучения ислама, а также своими связями с другими направлениями востоковедения. Что касается кафедр, занимающихся подготовкой переводчиков, то в этом случае уделяется особое внимание развитию языковых способностей, таких, как аудирование, речь, чтение, письмо. При этом на втором месте уделяется внимание истории, религии и философии» [5, с. 9].

Таким образом, налицо учет широкого культурного контекста, в рамках которого будет работать переводчик, в процессе подготовки специалистов такого рода в странах Европы. Ср. также утверждение Ю. Хольц-Мянтгяри о том, что «переводчик должен уметь в качестве эксперта анализировать коммуникативные ситуации заказчика, автора исходного текста и получателя текста перевода в рамках соответствующих культур и на основе такого анализа формулировать условия своей деятельности. Переводчик должен уметь “проектировать” тексты. Для этого он должен не только обладать языковой компетенцией, но и знать, как в другой культуре говорят и пишут об определенном содержании, как и какие средства коммуникации лучше использовать» [6].

Следовательно, необходим учет практик европейских университетов, для чего переводчикам, сферой профессиональной деятельности которых будет перевод с арабского на русский/казахский языки в условиях реалий Республики Казахстан, следует изучать язык в комплексе с историей, культурой и даже элементами религиоведения. Именно такой подход, на наш взгляд, может помочь в формировании переводческой гибкости, а также обеспечит будущего переводчика фоновыми знаниями, необходимыми для профессиональной деятельности. Так, например, в сфере перевода политических текстов «в последнее время намечается активный процесс проникновения в разные языки не отдельных лексических единиц или терминов, а целых словосочетаний, точнее фразеологизмов. Многие языки насыщены огромным количеством фразеологизмов иностранного происхождения. В качестве примера приведем некоторые сочетания, которые вошли как в арабский, так и в русский язык и встречаются в политическом дискурсе: الضوء الأخضر، تشديد الحزام - затянуть пояс, зеленый свет, الصحافة الصفراء - желтая пресса، المطبخ السياسي - политическая кухня، العمود الخامس - пятая колонна и многие другие», - указывает Акаш Бадр Абдуллах в своем диссертационном исследовании [7, с. 12]. Однако, как и в большинстве подобных случаев, кажущееся сходство становится источником переводческих проблем: «некоторые иностранные фразеологизмы подвергаются модификациям, основанным на языковых правилах принимающего языка. Например, выражения: русское выражение пускать пыль в глаза и арабское الرماد ذرّ في العين (сыпать в глаза пепел) обозначают одно и то же понятие: создать ложное впечатление о чем-либо. Несмотря на это, они

несколько отличаются в семантико-структурном плане. В русском выражении употребляется глагол пускать, а в качестве объекта выступает существительное пыль, в то время как в арабском варианте используется глагол сыпать, а объектом является существительное пепел» [7].

В качестве еще одного фактора, обеспечивающего успешность подготовки переводчиков, назовем гибкость учебных программ. По свидетельству Махмуда Фахми Хижазы, такая система имеет место в университетах Германии, где студентам предоставляется возможность выбрать предметы, которые они будут изучать вне своей специальности (в случае с арабским языком этот фактор особенно важен, так как для осуществления точного перевода необходимо знакомство с философской и культурной традицией).

Таким образом, в качестве основных проблем обучения переводу с арабского языка на казахский/русский языки нами выявлены: отсутствие базовых знаний в сфере языковой подготовки (на уровне пререквизита); отсутствие системности в сфере исследований различных аспектов перевода с арабского языка на русский/казахский языки; недостаточная разработанность материалов для переводческого тренинга и отсутствие специализированной подготовки, цель которой – обеспечить будущего переводчика необходимым запасом фоновых знаний. Успешность подготовки полиязычных переводчиков со знанием восточного (в нашем случае – арабского) языка зависит от решения данных проблем.

Литература

1. С.К.Нурпеисова, Ж.А.Азимбаева Нурпеисова С.К. Внедрение полиязычного образования: опыт, проблемы и перспективы / С.К. Нурпеисова, Ж.А. Азимбаева // Вестн. Караганд. ун-та. Сер. Педагогика. — 2015. — № 2(78). — С. 256–262.
2. Образование в многоязычном мире: Установочный документ ЮНЕСКО. — Париж, 2003. — 38 с. — [ЭР]. Режим доступа: http://www.unesco.org/new/ru/media-services/single-view/news/multilingualism_a_key_to_inclusive_education/#.VNbyXufqCJU Дата обращения: 12.05.2019
3. Назарбаев Н.А. Новый Казахстан в новом мире // Казахстанская правда. — 2007. — 1 марта. — № 33 (25278).
4. Жетписбаева Б.А. Теоретико-методологические основы полиязычного образования: Автореф. дис. ... д-ра пед. наук. — Караганда, 2009. — 46 с.
5. Махмуд Фахми Хижазы Арабская филология и ее перспектива в будущем. // [Фундаментальные и инновационные проблемы востоковедного образования и науки](#). Сборник материалов конференции – Алматы, 2009.
6. Хольц-Мянттари Ю. О выявлении компонентного состава переводческой компетентности.// Многогранное переводоведение. Jouko Lindstedt et al., editors. Helsinki, 2008
7. Акаш Бадр Абдуллах. Лингвистические особенности перевода политических текстов: на материале русско-арабских переводных соответствий. Канд. дисс. – Москва, 2011. – 174 с.

КИНОАУДАРМА СТРАТЕГИЯСЫ: ДОМСТИКАЦИЯЛАУ ЖӘНЕ ФОРЕНИЗАЦИЯЛАУ

*Абаган Ақерке Болатбекқызы
(Алматы, Қазақстан)*

Түйіндеме

Киноаударма барысында аудармашының түпнұсқа тілдегі мәдени-ұлттық ақпаратты сақтай отырып аудару, яғни форенизация стратегиясын қолдану мүмкіндігі бола бермейді. Киноаудармашы аударма тіліне бейімдеп, доместикация стратегиясына жиірек барады. Доместикация стратегиясын мәдени ерекшеліктерді ескере отырып, дұрыс қолдану киноаудармашының кәсіби деңгейімен де тікелей байланысты. Доместикация стратегиясына жол берген жағдайда да, фразеологизмдер аудармасында қабылдаушы мәдениеттің ерекшеліктері мен өзгешеліктерін ескерілуі тиіс

Resume

The use of forienization strategy and preserve the features of another language is not always possible. In many cases, the strategy of domestication, i.e. domestication of translation, prevails. Applying the method of domestication in the transmission of phraseological units, their translation into understandable analogues of a national audience, it is necessary to take into account the peculiarities of the culture of the host language.

Киноаудармашы үшін маңызды нәрсе – кино мәтіннің көркемдігін төмендетпеу. Автор ойын дәл жеткізу, диалогтер сапасын, сөз ерекшелігін, стилін сақтау, балама тауып, көрерменге түсінікті етіп жеткізу аудармашының шеберлігі мен қабілетіне тікелей байланысты. Кино мәтіндегі бейнелі сөздерді, әсіресе фразеологизмдерді екі елдің мәдени ұқсастықтары мен ерекшеліктерін ескере отырып жеткізуде аудармашының сөздік қоры мен аялық білімі, аудармашы тандап алған аударма сттратегиясы үлкен рөл атқарады. Бұл мақалада қазіргі аударматануда жиі айтылып, қолданып жүрген доместикация және форенизация стратегиясының

киноаудармада қолданысының ұтымды тұстары мысалмен дәйектеліп, форенизация мен доместикация стратегиясының киноаудармадағы қолданысына сараптама жасалған.

Қазіргі таңда өзге тілдің фразеологизмдерін қазақ тіліне аударып, салыстырмалы-салғастырмалы талдау жасау аударматанудағы өзекті мәселелердің бірі болып табылады. Өзге халықтың мәдениеті, тарихы мен салт-дәстүрі екінші бір халыққа аударма тілі арқылы жетеді. Алға қарай дамып, жаһандану заманында өмір сүріп келе жатқан соң, өзге елдермен тығыз қарым-қатынас орнатып, өзара байланыс ұстану халықаралық қатынастардың негізгі заңдылығы болып саналады. Ал осы халықаралық қатынастар, әрине, тіл арқылы, яғни аударма арқылы жүзеге асырылып жатқаны бәрімізге мәлім. Бір халықтың екінші бір халықпен қарым-қатынас жасауы, өзге халықтың мәдениеті, тұрмыс-тіршілігімен танысудың басты құралы – аударма. Корей-қазақ тілдері қарым-қатынасы негізінде сан алуан кітаптар мен әдебиеттер аударылып, ғылыми еңбектер мен мақалалар жарыққа шығуда. Солардың қатарын бүгінгі күні киноаудармалары да толықтыра түседі. Аударманың қай түрінде де фразеологизмдерді аудару талаптарын сақтау үлкен зерттеуді қажет етеді.

Қазіргі аударма парадигмасы лингвистикалық теория шеңберінен шығып, пәнаралық бағыт ретінде дамуда. Аударма теориясындағы маңызды мәселелердің бірі аударма стратегиясы сияқты негізгі ұғымды анықтау болып отыр. Л. Венути аудармашының стратегиялық таңдауына ықпал ететін маңызды факторлар ретінде мәтіннің мақсатын, аудармашының интенциясын, оқырманның мінез-құлығын және түпнұсқаның тілдік және көркемдік сапасын айтады. В. Гете аудармадағы екі принципті атап көрсетеді: оның біріншісі аудармашының шетелдік авторды оқырманмен қауыштыруы, яғни оқырманның авторды өз жерлесіндей қабылдауы болса, ал екіншісі «аударма арқылы оқырман шалғай елге өзі бару керек», яғни ол автор тілінің мәдениетіне, ой-санасына икемделуі керек екен [1, 45]. Ф.Шлейермахер аударма барысында «бөгделену (отчуждение)» қажет екенін айтып, аударма мәтіннен бөгделікті танып біліп, оқырман осы бөгделікті сезіну керектігі жөнінде айтады. Оның пікірінше, аудармада сол түпнұсқа тілдің болмысы, ұлттық нақышы сезілу керек [2, 202]. Жоғарыда атап өткен екі стратегиялық бағыт қазір аударматануда *доместикация* және *форенизация* деп аталып жүр.

Доместикация (ағылшынша) – аудармашының аударманы қабылдаушы мәдениетке барынша жақындатуы болса, *Форенизация* – түпнұсқалық ерекшеліктерді барынша сақтап аудару.

XX ғасырдың отызыншы жылдарынан бастап аударматанушы ғалымдар арасында екі стратегияның қай түрін қолдану қажеттігі жөніндегі дау тоқтаған емес. Доместикация стратегиясын қолдаушылар форенизацияны қақтаушыларын тіпті буквализм шеңберінен шыға алмайды деп айыптаса, аудармаға қатысты реалистік тәсілді қалыптастырған М.Л. Гаспаров аудармашы түпнұсқаның астарына үңіліп, шынайылықты көз алдына елестетіп, өз шығармашылығы арқылы бізге жақын, әрі құнды аударманы ұсыну қажет деген пікірмен доместикация стратегиясын қолдайды [2,203]. Шетелдік аударматанушылар арасында доместикацияны қолдаған Ю. Найданы атап өтсек, форенизация қолдаушысы ретінде Лоуренс Венутиді айта аламыз. Юджин Найда аудармашы өз стратегиясын таңдауда екі түрлі баламалық, формальды және функционалды тәсілге сүйенетінін айтқан. Біріншісі формальды баламалық стратегиясында хабардың өзі, құрылымы және мазмұны басты назарда болса, функционалды баламалықта баламалық әсер, яғни шетелдік оқырманға барынша жақындату басты назарда болады. Бірақ та Питер Ньюмарк Ю. Найданың бұл ұстанымын (функционалды баламалық) оқырманның мәтінді түсініп-қабылдау міндетін тым жеңілдететінін сынға алып, оны шектен шыққан доместикация деп бағалайды.

Лингвомәдени міндеттерді шешу барысында аудармашы қолданатын екі негізгі стратегияның анықтамасы болатын *доместикация* және *форенизация* терминін алғаш қолданысқа енгізген – Л. Венути. Оның пікірінше, доместикацияда адресаттың пайымдауы басты назарда болады, түпнұсқа мәтін көп қысқаруға ұшырағанмен, стратегия авторды оқырманға барынша жақындатады. Ал, форенизацияда өзге елдің тілдік және мәдени құндылықтары сақталып, оқырман авторға жақындайды. Л. Венути форенизация стратегиясы арқылы жасалған аудармада оқырман тарапынан түсінбестік болмайды деген шешімге келеді.

Киноаударма барысында аудармашының түпнұсқа тілдегі мәдени-ұлттық ақпаратты сақтай отырып аудару, яғни форенизация стратегиясын қолдану мүмкіндігі бола бермейді. Киноаудармашы аударма тіліне бейімдеп, доместикация стратегиясына жиірек барады. Доместикация стратегиясын мәдени ерекшеліктерді ескере отырып, дұрыс қолдану киноаудармашының кәсіби деңгейімен де тікелей байланысты. Доместикация стратегиясына жол берген жағдайда да, фразеологизмдер аудармасында қабылдаушы мәдениеттің ерекшеліктері мен өзгешеліктерін ескерілуі тиіс.

Айтылған аударма стратегияларын таңдау шешімі аудармашының қолында. Өзіне бейтаныс мәдениетпен таныс болатын көрерменге ұсынатын киноаударма барысында да аудармашы осы аталып өткен екі стратегияны қолданады. Басқа аудармадан ерекшелігі киноаударма барысында аудио және визуалды тәуелділіктің барын ескере отырып, доместикация немесе форенизация стратегияларының біреуін таңдау киноаудармашының жұмысын бірде қиындатса, енді бірде жеңілдетеді. Фразеологизмдерді аударуда аудармашының ең көп қолданатын тәсілі баламасын тауып, оның фразеологиялық мағынасын жеткізу. Ал егер де баламасын тауып жеткізу қиын болса, фразеологизмнің мағынасын экспликациялау. Бұл, әрине, доместикация стратегиясына сай беріледі. Адресатқа доместикация стратегиясымен оның баламасын тауып жеткізу фразеологизмді қабылдауды жеңілдетеді. Дегенмен, фразеологизмнің құрылымын, оның ішкі формасындағы образды, ұлттық колоритін сақтауда форенизация тәсілі ең ұтымды тәсіл болғанымен, киноаудармашы мұндай стратегияны қалаған кезде қолдана алмайды. Фразеологизм бейнематериал контексті арқылы түсіндіріліп тұрса ғана киноаудармашы ұлттық реңкті толық сақтай отырып беруі мүмкін. Мысалы:

항복: 그러니 초장부터 기운 빼지 말잔 걸세. .. 이제, 시작이니까. 자자자, 정월대보름일세. 한음도 귀밝이술 한잔 하시게. 그래야 귀가 트이지. [Hanbok: gironi chojanbuto kiuin peji maljan kolse...ije shijakinika jajja, jonyolteborimilse. Hanimdo kyuipalginsul hanjan hashige.]

Сөзбе сөз аударма:

Хаң Бок: Сені қолдаймын. Бірақ басынан бастап көп күш алып, шаршап қалғанымыз да жарамас.. Бүгін айдың толатын күні екенін білетін шығарсың. Кәне, құлақ ашатын шараптан алып қой. Сонда құлағың ашылады.

Киноаудармада:

Хаң Бок: Сені қолдаймын. Бірақ басынан бастап көп күш алу, шаршап қалғанымыз да жарамас.. Бүгін айдың толатын күні екенін білетін шығарсың. Кәне, құлақ ашатын шараптан алып қой. Қалай есінді жидың ба?

Бұл мысалдағы 귀가 밝다 [kyuiga palkta] [3,306] , «құлағы ашылу», фразеологиялық мағынасы «бәрінен хабардар болып отыру», «жыл бойы жақсы жаңалық есту» фразеологизмі калькалау әдісі арқылы берілген. Корей халқының 정월대보름 [chonyuol teborim] ауд. толған ай күнінің мерекесі ай күнтізбесі бойынша жаңа жылдың бірінші айының он бесінші күні аталып өтеді. Бұл күні корей халқы денсаулыққа пайдалы тағамдар, жаңғақтар жеп, бір-біріне жаңа жылда денсаулық тілейді. 천주 [chonju] чонджу (корей халқының ұлттық шарабы) осы мерекеде ішсең, құлағың ашылып, жыл бойы тек қана жақсы жаңалықтар естисің деген ырым бар екен. Осы ырымнан 귀가 밝다 [kyuiga palkta] «құлағы ашылу» фразеологизмі қалған. Калькалау әдісі арқылы аударылған бұл фразеологизмінің астарында жатқан мағынаны көрермен білмесе де, сериал желісі бойынша 정월대보름 [chonyuol teborim] ауд. толған ай күнінің мерекесі жайлы біліп отырған көрермен «құлақ ашатын шараптың» осы мерекемен байланысты «жақсы» шарап, жақсы ырыммен айтылғанын біліп отырған соң киноаудармашы форенизация стратегиясын қолданған. Егер фразеологизмнің мағынасын түсінуге контекст көмектесетін болса, кино барысында көрермен оның мағынасын өз бетінше түйсіне алса, онда бұл стратегияны пайдалану ұтымды.

Біздің тәжірибемізде корей халқының жаңа жылдық ырымдарымен тағы да бір мысал кездесіп, киносюжеттің желісі бойынша аудармашы форенизация стратегия арқылы аударуға жол берген:

명: 예예! 백성들은 대보름날 아침에 이렇게 더위를 판단니다. 그럼 여름을 무탈히 보낼 수 있다가요!

[Miong: Yee! Peksondirin deporimnal achime irokke doyuiril pandamnida. Girom yorimil mutalhi ponelsu ittagoyu].

Сөзбе-сөз аудармасы:

Жоң Мең:

- Иә, қарапайым халық бұл күні таң ата сала өзінің бойындағы ыстықтарын сатады екен. Сол кезде жазға дейін ауырмай жетеді деген ырым барын естідім.

Киноаударма мәтінінде:

Жоң Мең:

- Иә, қарапайым халық бұл күні таң ата сала өзінің бойындағы ыстықтарын сатады екен. Сол кезде жазға дейін ауырмай жетеді деген ырым барын естідім.

Әр халықтың мәдениетінде ескі жылды шығарып салып, жаңа жылды қарсы алу (қазіргі батыстың жаңа жылды қарсы алуынан бөлек) салт-дәстүрі қалыптасқан. Корей халқы да қытай халқы сияқты жаңа жылды аспандағы жаңарған аймен бастайды. Осындай салт-дәстүрден қалыптасқан сөз тіркестердің бірі 더위를 사가다 [doyuiril sa kada] – ыстықты сатып алу (мағынасы: жыл бойы жылы жүру) немесе 더위를 팔다 [doyuiril palda] – ыстықты сату (мағынасы: жыл бойы жылы жүр деген тілек).

Киноаудармада сөзбе-сөз аударма жасалған. Өйткені «өзінің бойындағы ыстықтарын сатады екен» деп аяқталған сөйлемнен кейін «Сол кезде жазға дейін ауырмай жетеді деген ырым барын естідім» деген фразеологизмнің түсіндірмесі бар [6, 81]. Мұндай жағдай киноаудармада жиі кездесе бермейді. Сөзбе-сөз аударма жасау арқылы аудармашы адресатқа корей халқы мәдениетіндегі ескі жылды шығарып салып, жаңа жылды қарсы алу (қазіргі батыстың жаңа жылды қарсы алудан бөлек) салт-дәстүріндегі ерекшелігін жеткізген.

Бұл сөз тіркестері корей халқының ай күнтізбесі бойынша атап өтетін «жаңа жылдағы толған ай» мерекесінде айтылатын тілектер. Өз бойындағы жылуды басқаға беріп, «жыл бойы жылы жүр, тоңып қалма» деген тілекпен айтылады. Корей халқының наным-сенімдерінде «толған ай» түсінігі ерекше тылсым күшке ие. Дәл осы мереке кезінде өткен жылдағы жамандықтан арылып, жаңа жылға тілек тілеп, қызыл түсі бар тағамдар жеп, қызыл түспен жамандықты аластау керек деген ырым қалған. Кез келген құбылысты жақсылыққа балау, ізгі дұға тілеу қазақтың табиғатында кездеседі. «Ай көрдік, аман көрдік, бұрынғыдай заман көрдік» деп айдан айға аман жеткеніне шүкіршілік етсе (ал шүкіршілік тек Жаратушыға айтылады), «ескі айда есіркедің, жаңа айда жарылқа» деп тағы да Жаратқаннан жәрдем сұраған.

Форенизация стратегиясына қатысты тағы да бір киноаударманы қарастырып көрейік:

현우: 사채를 빌려다가 세계여행을 갔다 왔으면 빨리빨리 갚아야지!

이런 거북이 등껍질 같이 생긴 자식이랑 이런 꼴 같지 않은 연애 노름하라고 가만 놔둔 줄 알아? [Henu: Sacheril pillyiodaga segeyohenil katta yassimyuon palli palli kapaiajii. Iron kobugi dinkopjil kachi sengin jashikiran iron kol kachi anin yuone norimharago Kaman nyuadun jul ara].

Сөзбе сөз және киноаудармада:

Хен У: Шетел аралап саяхаттап келгеніңді біз білмей жүр деп ойлайсың ба? Демалып, ел аралап келген екенсің, енді ақишаны қайтар. Мына тасбақаның сауытындай біреумен қымбат мейрамханада мәз болып, тамақ ішіп отырғаның не?

Бұл мысалдағы **거북이 등껍질 같이** [kobugi din kopjil kachi] ауд. тасбақаның сауытындай, фразеологиялық мағынасы «ұсқынсыз, сиықсыз», «көріксіз». Фразеологизмнің ішкі формасындағы образ – тасбақаның сауыты (панцирь) – ұсқынсыз жігітке қарата айтылған бейне көрініс арқылы нақтыланып, көрерменге түсінікті болып отыр, сондықтан аудармашы форенизация арқылы калькалау тәсілін қолданып тікелей аударған. Әдетте Қиыр шығыс халқының таным-түсінігінде тасбақаның өзі – ұзақ өмірдің, парасаттылықтың, ақылдылықтың символы, алайда бұл фразеологиялық тіркес астарындағы бейне тасбақаның өзі емес, оның сыртындағы сауыты, яғни адамның көріксіз бет-келбетін тасбақаның сыртқы сауытына теңеу бар. Қазақ тіліндегі фразеологизмдерде тасбақа көріксіздікті емес, жайбасарлықты білдіріп, ақырын қозғалатын адамға қатысты қолданылатыны белгілі.

Форенизация стратегиясын пайдалану шектеулі, ол бейнематериалдың өзінде визуалды түсіндірме болған кезде ғана қолданылуы мүмкін. Біздің зерттеу жұмысымызда қарастырылған 500 мысалдың тек 10-ында ғана осы стратегияны қолдану мүмкіндігіне ие. Себебі аталған стратегия жаппай «қазақыландыруға», «жергіліктендіруге» апарар еді, корей мәдениетінің ерекшелігін мүлде жоғалтар еді. Басым жағдайларда аудармада көрермен қабылдауына икемдеп, доместикация стратегиясы қолданылды. Фильмдегі кейіпкердің сөйлеу ерекшелігіне, артикуляциясына бейімделе отырып аударма жасау – киноаудармашының жұмысындағы басты келергі, шектеу. Егер ауызша аудармада фразеологизмді түсіндіру, ал жазбаша аудармада сілтеме ретінде түсініктемесін беру мүмкіндігі болса, киноаудармашыда мұндай мүмкіндік жоқ. Қазақ тіліндегі баламасын тауып, аудару киноаудармашы тарапынан үлкен сақтықты талап етеді. Әсіресе қазақшаға аударылған фразеологизмнің құрамында ұлттық реалийдің болмағаны дұрыс, себебі корей мәдениетіне тән ерекшелікті «қазақыландырып», қазақ ұлттық реалийлерімен беретін болсақ, онда көрермендерде жаңсақ пікір қалыптастыру қаупі бар. Мысалы:

대풍 내가 지금 소리 안 지르게 생겼어, 사람이 출근을 하면 쳐다를 보고, 사람이 말을 하면 대꾸를 해야 할 거 아냐. 집안에서나 집 밖에서나 여자들이 말야 똥하니 소 잡아 먹은 귀신처럼 말을 안하고 있으면 나보고 기분이 좋으라는 거야 나쁘라는 거야 [tepun nega jigim sori an jirigo sengyuosso. Sarami chulginil hamyuion chedaril pogo sarami maril hamyuion dekuril heia hal ko aniyuia. Jibanesonajip pakkesonajuojadiri mariya tunhani so jaba mogin gyuishinchorom maril an hago issimyuon narogo gibuni joiranin gaia napiranin goia].

Аудармасы:

Тэ Пуң: - Енді басқа не істейін? Таңертең жұмысқа кірген кезде амандаспақ тұрмақ, бетіме де күліп қарамадың ғой. Бүгін осы әйелдерге не болған. Әйелдердің бәрі ренжмитіндей мен соншама не істедім?

Бұл мысалдағы **소 잡아 먹다** [so jaba mokta], [4,443] фразеологизмінің сөзбе-сөз аудармасы *сиыр ұстап, жеп қою*, ал фразеологиялық мағынасы «(біреуге) жамандық жасау», «қылмыс жасау», «ренжіту». Аталған фразеологизмнің қазақ тіліндегі баламасы ретінде *біреудің ала жібін аттамау* идиомасын атауға болады. Алайда көрермендерде қазақ дүниетанымындағы қиындық пен сәттілік, ақ пен қара секілді қарама-қайшылықтардың символы ретіндегі *ала жібін* корей халқының дүниетанымында да бар екен деген жаңсақ түсінік қалыптасуы мүмкін. Сондықтан фразеологизмдерге балама іздеуде ұлттық-мәдени жүк арқалаған реалий сөздері бар фразеологизмдерді балама ретінде қолданбаған дұрыс. Алайда корей фразеологизмдерін қазақ фразеологизмдерімен ұтымды ауыстыру мүмкіндігі де жиі кездеседі. Мысалы, ұлттық телеарналарда көрсетіліп жатқан корей телехикаяларының көрермен саны мен аударма сапасын бағалау мақсатында жүргізген сауалнамадан біз «Қазақша мақалмен сөйлетіп қойған корей телехикаялары құлаққа жағымды естіледі» деген жауаптарды көп кездестірдік. Демек, көрермендер доместикация стратегиясы арқылы жасалған киноаударманы жақсы қабылдайды, оған іш тартады. Сөзіміз дәлелді болу үшін мынадай мысал келтірейік:

형섭: 어머니는?

정애: 사돈어른이랑 드시겠쇼

형섭: 두 분이 그래도 금슬이 좋으시네. 어?

Киноаудармада:

Хең Соп: Анам қайда?

Жоң Э: Құдағимен бірге тамақтанып отыр.

Хең Соп: Екеуінің дәм-тұздары жарасып қалыпты.

Бұл мысалдағы **금실이 좋다** [gimshiri jotta] фразеологизмінің сөзбе-сөз аудармасы «Комунго мен Сыл аспабының жарасқан үні». Бұл корей фразеологизміне аудармада балама ретінде қазақ тілінің *дәм-тұзы жарасу*